

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Szerkesztőség: Főiskola.

Kiadóhivatal: Vár-utca 4. sz.

Megjelenik havonként kétszer.

Felolvas szerkesztő:

SZARKA LAJOS.

Főmunkatárs:

MILOTAY ISTVÁN.

Kiadóhivatali főnök:

NAGY MIHÁLY.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 korona.

Fél évre 2 „

Egyetemi és akadémiai polgároknak, önképző-
köröknek:

Egész évre 3 korona.

Egyes szám ára: 20 fillér.

Csokonai Vitéz Mihály.

Anyja csókját megelőzte homlokán a múzsa csókja és már születésekor az igazság keserű mézét hordá szívében: lehetett-e sorsa más, mint számkivetés, nyomor és szenvedés! ..

Eszmények éltek lelkében: hazáról, szabadságról, szerelemről; szíve mélyén édes álmok ringatóztak, mint a csillagok képe a folyam mélyén; agya eszmétűzben égett, vakítón és fehéren, mint a naprózsa izzó délidőn: csoda-e, ha a fény és árny törvénye nála is érvényesült s lelke ragyogása nyomán oly óriási árnyak támadtak! ..

De nem a jellem, csak a szenvedés árnyékai. Jelleme megmaradt minden szenvedés közt sirigvaló, örökkévaló tisztának és fehérnek.

Az iskolai élet nyügeit túrni nem tudó lelkéért érhetett üldözés és kicsapás; a múzsa csókjáért lehetett része a Tinódi és Balassa költői vándorbotjával együtt a kétségbeesés és nyomor; lehetett szerelmének édessége a gyötrellem reményeinek valósága a csalódás; a legszentebb eszményeknek minden hatalom, érdek és akadálylál szemben való tántoríthatlan szolgálata miatt odasujthatták fejéhez a durvaság és nyersség vádját: »váteszi ihlettel megsejtett jövődjöje a független szegénységben is megmentette a sülyedés és elaljasodástól« s a minthogy lelke egy élet csalódása után sem adott fel eszményeiből csak egy sugárnyit, úgy jelleme a csábosan mosolygó és rémítőn meredő életkörülmények között is megállott büszkén, kihívóan és törhetlenül, mint sziklabérc.

Jó minékünk ezeket tudni. Jó minékünk Csokonaiban a költő mellett az embert is emlegetni.

Ifjak vagyunk. Szép nevüinktől elválaszthatatlan az eszmény, az igazság és a jellem. Sőt ép e három teszi az ifjúságot. S jaj a népnek, melynek már ifjúsága e három nélkül való! Kell, hogy az eszmény legyen tetteinkben mózesi tűzoszlopunk, a jellem

védőpajzsunk, az igazság fegyverünk. Még ha téves is a mi igazságunk, -- küzdve érte az igazság meggyőződésével: — már is igazak vagyunk. És mondják bár, hogy eszményeink álomszerűek: örüljünk rajta, mert ellenkező esetben sirni volna okunk. Csak hadd tornyosuljanak eszményeink az égig! Eljő majd a nagy rabló, az élet, mely kifosztja lelkünk kincseit. És ha nem volt lelkünk csupa eszmény, csupa fény: vajj marad-e sugara, melylyel megaranyozhassuk emberkorunk való dolgait!!

..

Csokonait követni kötelese-
ségünk. De a költő Csokonait tudjuk-e? Isten-adomány hiján a múzsa karjain bizony egy arasznyi lépést sem tehetünk felé. De jellemének és eszményi voltának tiszta légkörű sugaras magaslátára a szellemileg még oly törpe is felemelkedhetik, ha önlelkét meg nem tagadja.

Kövessük — ez módunkban áll, — Csokonaiban az embert. Tartsuk szem előtt az ő siriglani tiszta eszménységét, jelleme törhetlen voltát. És ha megdönteni próbálja lelkünket a

koldustarisznnya ránc meredő rongya és fekete-sége, gondoljunk arra, hogy lelkiismeretünk önmagunk által összetépett rongyait látni még százszor kínosabb, s ha a hatalmasak aranya és kegye bocsátkozik velünk alkuba, mondjuk ezt: ha el kell magamat adnom, eladom — lelki-ösmeretemnek.

Mert a legnagyobb és egyedül való földi hatalmaság a bennünk lakó lelkiismereti isten.

Tévedni, hibázni így is fogunk. A legtisztább fényforrás: a napban is van folt. De ha éltünk művét ily elveken építjük fel, tisztes és becsült lesz az, s hatalmas és maradandó is.

Mint a minő a Csokonaié volt.

Emlékezzünk azért e napon Csokonaiban a költő mellett az emberről is. . .

Csokonairól.

Remélő, küzdő fiatal szívek,
Akiknek sorsa bánat és nyomor;
Akik még eget ostromoltok,
Aszegénység titeket ostromol;
Akik szent vágyaktól hevültök
Keresve egy-egy fényes csillagot: —
Csak bizzatok, vidúljatok fel,
Ha a reménység már-már elhagyott!

Csak bizzatok és nézzetek reá,
Ki délibábos álmok rabja volt,
S bár száz csalódás érte is szívét:
A szerelemtől, hűségtől dalolt.
Akinek lelke, — bánat érte bár, —
Mosolygott egyre, mint a nyájas ég
S tiszta derűjét elborítani
Ezer felhő árnya sem volt elég.

Nézzetek rá, míg porlepetten
Járja a rögs országútakat...
Tövis megtépi, összevérzi,
Lelkében még is csak virág fakad.
Izzó eszmék, érzések árját
Hordozza szívében a szegény diák,
Mindenik érzés egy-egy dalba ömlik
S virágos kertté lesz a sok virág.

Szikrázó jókedv, játszi mámor,
Édes reménység, örök szerelem,
Igaz magyarsággal minden szavában,
Egy érzése sincs soha idegen.
A mit mások czifra ruhába
Öltöztetnek, mert bája nincs elég,
Árván hagyott, édes magyar nyelv,
Apostolodat benne fölled!

A hervadást megérte ő is .
Ám nem csüggedt el, nem lett hallgatag.
Magasztos tervek, büszke álmok
Cserélték fel az ifjú vágyakat...
És a mikor magára hagyta mind,
S az izzó láng hamúvá rokadott,
A jövődbe bizva zengte el
Halhatatlanság, örök szép dalod.

És a mit sejtő lelke látott:
A végső álom, az valóra vált.
Szelleme most is itt jár köztünk
Túlélve mindent, hervadást, halált!...
Nevettet, biztat, megvigasztal,
Élni, szeretni, hinni megtanít...
— Remélő, küzdő fiatal szívek:
Vegyétek példának **Csokonait!**

Milotay István.

Megnyitó beszéd.

A M. I. Ö. T. Csokonai emlékünnepeén elmondta:
Ferenczy Gyula dr.

Azért jöttünk ide, mélyentisztelt közönség, hogy tisztességet tegyünk Csokonainak, kinek neve ezzel az iskolával, ez iskolának hallgatóságával és Debrecen városával szorosan összeforrt.

A boldogságos örömet ígérő születési időpont alkalmából emlékezzünk hát iskolánk és irodalmi közéletünk e vértanújáról s dicsőítsük fényes tulajdonságáért, melyet kora nem méltányolt és oszlasuk a felleget és árnyat, mely nevét még ma is homályba vonja.

Ezt a felleget egy másik hallhatatlan debreceni diák, költő és író alakja okozza. Kölcsey Ferenc, az első műbíráló; Kölcsey, a ki Csokonai

költői működéséről lesújtó, hideg és kegyetlen ítéletet mondott.

A két magyar költő,
a két debreceni diák,

a két nagy kálvinista író emléke még ma is mintha ellenkezésben állana egymással.

Megpróbálom ez ellentétet megvilágosítani és eloszlatni. Megpróbálom a két nagy szellemet egymással kibékíteni. Ma mindkettő az örökkévalóságé. A földön közel egymáshoz állottak és épen azért jellemök szerint eltérő világítás esett rájuk. Most mindketten egyformán a magyar diákság egének csillagai közt fénylenek.

De a mikor éltek, ember volt mind a kettő, földi ember, hozzá láncolva környezetéhez. Az egyik egy polgár család fia, szívében Rousseauval, a 18-dik század felvilágosodottságával, izlésével; a

másik a nemes úrfi, az osztálygöggel, úri lenézéssel, a Chateaubriand-féle romantikus vágy követőjével.

Az egyik eleven, virgonc, csinyt tevő, rendetlen szabadonc, mulatós diák, professzorainak s a vaskalapnak gyötrelme; ama tékozló fiú, de a kitársai igen szeretnek.

A másik beteges, túlérzékeny, társaitól elvonult, szerzetesi erényü mintafjú, feljebbvalóinak öröme és dicsekedése, a már öregebb testvér, a kinek a tanulók között kevés barátai vannak s kit mérhetetlen dicsvágy emészt.

Mindketten szerencsétlenek, de egyik a könyek között is nevet, a másiknak öröme is keserű. Mindegyiknek joga van a dicsőségre, de az egyik már teljes mértékben bírja azt, a mit a másik még csak megszerezni szeretne s melyet még a halottól is irigyl.

A tárgyi tévedéseken kívül, ez a lélektani tünet: az osztálykülönbség, az eltérő világnézet, a testi fogatkozás és az emésztő dicsvágy a Kölcsey fiatalkori Csokonai ellenes kritikájának alapja, melylyel oly nagy ellenszenvet ébresztett fel maga iránt s melyet egy élet nagy, nemes törekvéseivel egyenlített ki és békített meg.

Akkor ez a kibékítés valóban megtörtént. Kölcsey bírálata Berzsenyit sem kímélte meg. De ha szigorú volt a nagy óda költő iránt, sírjánál nyújtott engesztelő áldozatot.

Nagyobb értékű a miben Kölcsey részéről Csokonai részesült.

Kölcsey bélyegezte meg legjobban azt a vaskalapos szellemet, melynek Csokonai áldozatul esett s nem békült azzal meg soha. Kölcsey az, a ki férfi korának feladatává tette az alkotmány területén kívül álló köznép jogainak védelmét, igazainak biztosítását.

A nemes úrfi megütközött Csokonain, ki azt hirdette Földivel, hogy *a köznép az igazi*

magyarság. Kölcsey, a nemes férfiú, ez igaz magyarság nyelvéért, szabadságáért, jogaiért harcolt csatákat s ennek szerencsétlenségéért sírt vérkönyveket s annak megtartásáért imádkozott azzal az imádsággal, a melylyel ma is mindnyájan imádkozunk. Ez az imádság így hangzik: »Isten áldd meg a magyart!« S aki ezt írta, átérezte, énekelte, ugyan azon a nyomon jár, mint a mi ünnepeltünk, Csokonai Vitéz, a nem gazdag, nem fő nemzettségből származó debreceni költő, kinek neve, törekvése, emléke, érdeme most tiszta fényben áll.

Csokonai nem veszt vele, ha születési ünnepén az ötet tisztelők sorából békeágot nyújtunk ellenfele: Kölcsey felé, kinek nagy, országos emlékével még ma is adós a magyarság, s kinek helyi kultuszát itt Debrecenben is fel kell állítani. Az ős kollegium olyan, mint egy nagy nemzeti pantheon. Nem csak egy jelesünk szobra fér el benne. A magyar ég nem veszt fényéből, ha több csillagai ragyognak.

Mi és a nemzet lettek gazdagokká általok s az ő tiszteletök az, melyben minden rangosztály-különbözet nélkül sziveink összedobbanak.

Jelen tiszteletünk most Vitézt illeti, kinek alakja, emléke, a félreismerésnek és ellenszenvnek fellegeitől megtisztulva, a nemzet nagyjai közt fénylik s kinek emlékünnepejét ezennel megnyitom.

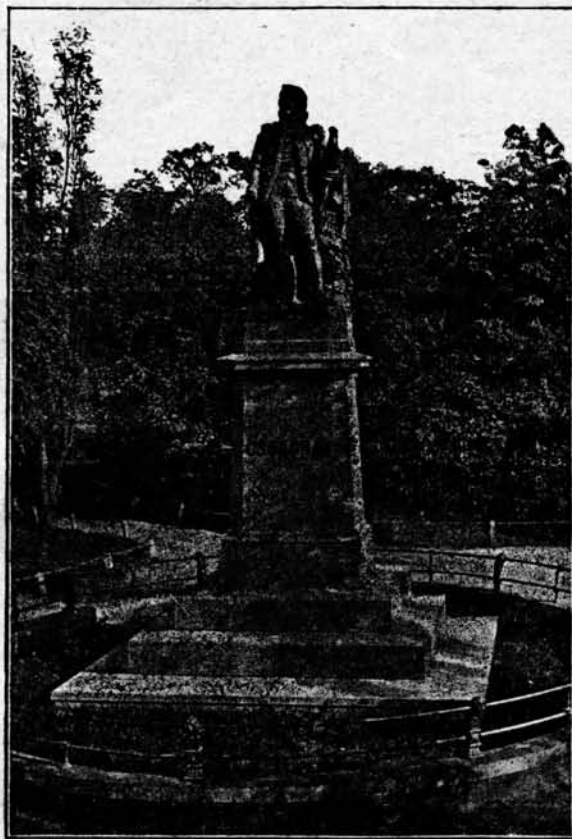
Kesergő nóták.

I.

A két kis fiam katonának készül.
— Ki épít balga, gyermekes beszédből?...
Mégis az édes anyjukkal mi ketten:
Már ottan látjuk őket képzeletben.

Feleségem, — látszik a mosolyából, —
Kész hősokeket lát már a két fiából.
De én, mint a kárhozatra menőket:
Félve és óva megölelem őket.

4*

Óh mert ne legyen inkább egy fiam se,
Minthogy a sorsuk őket odavesse:
Hol idegen bálványért élni, halni
S hazát, testvért, — mindent meg kell tagadni!

II.

Tisza vize de lassan folydogál,
Folydogál.
A hajlatnál mindenütt meg-megáll,
Meg-megáll.
Mintha csak úgy tűnődne,
Magába — hiába:
Csak bele kell szakadnia
A szennyes Dunába,
Dunába.

Magyarország ereje egyre fogy,
Egyre fogy.
Magában még megélné valahogy,
Valahogy.
Hej! de ez a közös — bajos
Élete: nem élet...
Előbb-utóbb csak elnyeli
Az örvény: a német,
A német!...

Szabolcska Mihály.

Tudós férfiak.

(Folyt. és vége.)

Egy hétig nem hagyta el a házat, sem senkit
nem eresztett be magához. Ha valaki zörgetett
ajtáján, dühösen kiabált ki: meg vagyok halva. Egy
hét múltán azonban mégis csak kicsalták odujából.

Egy délután ugyanis csomagot hoztak hozzá
valami görög nyomtatásba göngyölten. Egy kézi
tükör s levél volt benne. Bóka Sámuel úr el volt
ragadtatva.

— És még én haragudtam erre az angyalra
a saját ügyetlenségem miatt! Óh bocsáss meg, te
a milói Vénusz mintájára formált előszobra Nagy
Pálnak, vagy Kiss Péternek, vagy tudom is én, hogy
hívják apádat! Ime könyvtáram gyöngyéért vi-
szonzásul egy tükör! Mily klasszikus gondolat! A
milói Vénusznak elveszett tükre! És ez a levél!
Átitatva görög vonatkozásokkal, mint a Krisztus
szivacsa ecettel! S még hozzá meghí magukhoz
estére! Hol is laknak csak? Parmezán-utca 21 a.
Miféle 21/a? Ahá. Bizonyosan az *a* betű rövidítés,
azt jelenti, huszonegyedik szám alatt. Persze, hogy
ott leszek. Még a pakoló papírra is a szimfonikus
görög betűk vannak nyomtatva! Óh mennyi figye-
lem, mennyi gyöngédség, mennyi klasszicizmus...

Eüfrozina!... Eüfrozina... A koturnusom... a bibor-
tógám... görög fűrtjeim... Még sem adta ide?...
Persze, úgy kell nekem... Miért is tartok ilyen vén
banyát a házamnál...

A kiabálásra nagy remegve bejött Eüfrozina,
a kit tulajdonképen Rozinak hívtak s kinek csak a
görögösebb hangzásért adta Bóka Sámuel úr az
Eüfrozina nevet. Előkereste a koturnust, mely
vala egy óriási bőrhajó, melyet a titánok lábára
sem szabtak a néhai való görög vargák. A könyvek
alól kihuzgálta a bibor tógát is, egy bokáig érő
hosszú kabát képében, mely azonban nem annyira
redős, mint inkább kutyarágott volt, mely zöldnek
is inkább volt mondható, mint biborszínűnek, s mely
sujtás helyett zsirpecsétekkel volt fantasztikusan
zsinórozva. Levette egy könyvcsomó tetejéről a
görög fűrtöket is, melynek polgári neve — paróka.

— Tetszik még valamit parancsolni?

— A koturnusom suvikszolja ragyogó fé-
nyesre.

— Talán foányadával kenjem meg?

— Mondtam, suvikszolja ki!

— Ha volna suviksz!

— A bibor tógám keféje ki. De egy maku-
lányi pecsét se legyen benne.

— Hiszen nincs kefének.

— Mit! Hogy nincs kefe a háznál! Ezért tar-
tom, ezért fizetem én magát! Hát eddig ugyan
mivel kefélközttem?...

— Van huszonöt esztendeje, hogy nem látott
a tekintetes úr ruhája keféit!

— Az én ruhám! Hát maga akarja velem
elhitetni, hogy én loncsos voltam. Én, a ki úgy
ismerem a görögök öltözködési művészetét, mint a
néhai való görög szabók sem! Elhord magadat a
szemem elől! Te hálátlan fúria!... Te!...

Hozzáfogott az öltözködéshez. Majd hogy azzal
készen volt, s a paróka helyett egyelőre füles háló-
sapkáját fejére húzta, megpróbálta, tudja-e még
vallomását, mely a multkor úgy cserben hagyta.
Elmondta tízszer, huszszor, s mikor ment már, mint
a patyolat, kezébe vette a kis kézi tükröt s nézve,
hogy milyen arcjátékkal fogja növelni beszédének
hatását, tragikus léptekkel lépdelt föl s alá kotur-
nusában.

A tekintetes Bóka Sámuel úr szobája nem volt
földes szoba, de viszont parkettezett se, hanem
közönségesen deszkával volt lepadolva. A deszkák
dombos-völgyesen felhomorodtak, a szegék mellett
kikoptak s így nagy vidámsággal billentek jobbra

és balra. Az egyik könyves szekrény lába ép egy ilyen deszkán nyugodott. A mint Bóka Sámuel úr méresgette szobáját s egy tragikus hős páthosszával deklamálta mondókáját, a legforróbb érzelmeket tolmácsoló szavaknál rá talált lépni erre a deszkára. A deszka billent, a szekrény mozdult, a következő pillanatban óriási porfelhőbe rejtve ott nyugodt könyvei alatt tükrével együtt Bóka Sámuel úr.

Más ember rossz jelt látott volna az esetben. Bóka Sámuel úr úgy vette a dolgot, mintha az irigykedő könyvek bosszúból tették volna, a mit tettek, a mért hozzájuk hűtlen lett. Bölcs nyugalommal kivergődött alóla s mert az óra már túl járt azon az időn, a mikor neki imádott Vénuszához kellett volna menni, gyorsan fejére, illetőleg főkötőszerű hálósipkájára rántotta parókáját és sietett megadni az első vizitet.

Nyugtalanul nézegette a házsámokat. Midőn már csak pár ház választotta el a 21/a.-tól, egy emeletes ház kapuja előtt megállott, hogy végig próbálja még egyszer dikcióját, a mit a paradicsomba belépve mondani fog. Nem ment. Már a tizedik szónál elakadt. Kijött sodrából.

— Én ostoba, kinél többet tud egy 16 éves tacsó is! Óh mennydörgő Zeüsz, sujts le haragoddal!...

Néha az ember rossz időben mond bolond dolgokat. Alig ejtette ki Bóka Sámuel úr pártos szavait, azonnal meghallgatásra talált. Nem Zeüsznél, hanem egy szakácsnál, aki az emeleti konyha ablakában ugyan elügyetlenkedte a dolgot egy csupor jóféle tejfellel s azt egyenesen a nyaka közé zúdította.

— Óh gyászos sors!... Óh fekete fátum! — ripakodék Bóka Sámuel úr. — Óh görög fürtjeim, óh bibor tógám!... Mit vétettem én a haragos isteneknek, hogy így ledobták rám a tejfelnek edényét? Mint egykor Zeüsz az égből Vulkánt! Hogy jelenjek meg most már előtted?

— A külső semmi, de a lélek, a hellén klasszicizmus! — szolt közbe egy nő édes hangon, gyorsan elsurranva mellette.

Bóka Sámuel úr elfelejtett mindent és belekapott vallomásába.

— Szeressenek téged az istenek, Vénusznak utódja és adjanak neked egészséget. Miután a te szavaid, melyek elszálltak a te fogaidnak sövények megül, meggyőztek arról, hogy a gyöngéd görög nyelv szavai köszikla kemények és durvák a te sza-

vaidnak lágyágához és finomságához képest; miután buvárlataim közben rájöttem arra, hogy a tudomány emlőinél vannak szebb emlők is; miután a józan logika szabályai szerint azt is beláttam, hogy miként a görögök dicső nemzete tudományának istenévé asszonyt tett Minervában és így a tudományt s asszonyt összeegyeztette, s így én sem véték a tudományok elseje, a hellén tudomány ellen, ha vele kötött házasságom mellett asszonynyal is megköltöm azt, megvesztegetve általad, mint Páris Afrodite által, ki úgy jöttél fel szívem egére, mint a rózsaujjú hajnal az ég ívére, és nem állhatva ellen a te istennői termeted klasszicizmusának, melyet Phidiász vésője óta sem anya nem szült, sem véső nem faragott márványba, és mivel megdobbant a szív bozontos mellemben miattad, ime ezennel... ezennel ime anya nem szült... hm! hm!... Phidiász nem szült... én számár... Phidiász vésője... ezenel... ezennel...

— Ezennel kísérjen engem a rendőrségre, — förmedt rá egy rendőr.

Bóka Sámuel, mintha kellemetlen álom után ébredt volna fel, úgy bámult körül e szavakra. Vénusz helyett egy rendőrt látott maga előtt, körülötte pedig nevető népet.

— Óh te isteni kovács, te sánta Vulkán, hoi van pörölyöd, hogy agyon sujtsam e lelketlen klasszicizmus nélkül való barbár népet, mely így becsüli meg a ti műveltségeteknek örökösét...

A rendőr taszított rajta egyet.

— Csak hamar! menjünk!...

Bóka Sámuel látta, hogy minden műveltség és tudomány sem segít a rendőri erőszak ellen s vigasztalva magát, hogy ő lehetett a dicső hellén klasszicizmus martirjává, indult a rendőr ökle által szuggerált irányban, fel-fel pillantva a házsámot jelző táblácskákra. Mikor aztán elértek a Parmezán-utca 21. számú házhoz, egyet rántott karján, beugrott az ajtón, elzárta maga után s rohant egyenesen a pitvarba.

A Parmezán-utcában pedig két 21-ik számú ház vala, a melyeket egymástól így különböztettek meg: 21 a. és 21 b. A 21 a. alatt lakott a Vénusz szobor élő utánzata, a 21 b. alatt Bóka Sámuel úr tulajdon első felesége.

A hova Bóka Sámuel úr berontott, az a 21 b. vala. A pitvarban egy sötét alakba ütközött s érezve, hogy női ruha van rajta, elkezdte szavalni a szerelmes szavakat:

— Szeressenek téged az Istenek és adjanak néked egészséget. Miután véletlenül hallott szavaid, melyek elszálltak a te fogaidnak sövénye megül... megül...

— Ugyan Samu, hogy adja egy hellén tanár magát ilyen léhaságokra.

— Óh mily bűvösen hangzanak felém ajkadnak lehellei! Tehát valóban haszontalanság volna előtted a cifra szó és csak a klasszicizmust imádod bennem, mint én te benned? Akkor... akkor hagyjuk a szóárt és hellén rövidséggel csak ezt mondom: légy az enyém! ..

— De gyűjtsunk legalább világot.

— Nem! Nem! Nincs a földnek világítóbb mécse, mint te!

— Még már bókolni is tud!... Jobb ha letakarítja magáról a tejfelt, meg kiveszi parókája alól...

— Semmi paróka, megelevenedett Vénusz, én saját görög fűrtjeim.

— Akkor, hogy került alá a hálófökö? ..

Bóka Sámuel úr ijedten kapott fejéhez.

— Hálófökötő!... Végem... Végem ..

— Dehogyan van vége. Takarítsa meg magát. Sohse resteljen semmit, úgylis ismerjük mi egymást.

— Igaza van. A klasszikus szellem megérzi, ha egy hozzá hasonló születik és mielőtt találkoznék vele, már ismeri. Most megyek... megyek... de két hét múlva visszajövök, hogy szerelmem tűszekerén ragadjam az Elizeumba: a görög világ fényétől ragyogó szobám falai közé!...

Pár hét alatt csakugyan be is szerkesztette tekintetes és tudós Bóka Sámuel úr az asszonyt a házhoz. Hogy az ő klasszikus asszonya nem az imádott Vénusz imitáció, hogy első feleségét vette el másodszor is, arról mit tudott ő! Élt boldogan és feledett minden szenvedést, minden keserűséget.

Egyszer azonban elkezdett beszélgetni az ő ötven esztendő legénykoráról s felhozta a drága homéroszi kincset is.

— Micsoda könyvről beszélsz te? — kérde a felesége.

— A mit nagy zavaromban elejtettem az utcán, a mit te felvettél s a miért nekem azt az aranyos kis tükröt küldted cserébe.

— Én?

— Te, te! Nem szép tőled, hogy így megtagadod fiatalkori bolondságaidat!

— De hisz én semmifélt könyvet nem kaptam és semmiféle tükröt nem küldtem.

— Hát ezt a kis tükröt nem te küldted? — kérde, előkeresve a darabokra tört tükör romjait.

— Nem

— És ezt a levelet sem te írtad?

— Ez a Szabó Magda írása.

— Honnan tudod?

— Ott lakott a szomszédomban.

— És nem te laktál a Parmezán-utca 21-ik szám alatt? Nem te hívtál meg magatokhoz?

— Én? Meghívtam?

— Itt a levél, nézzed.

Az asszony megnézte a levelet.

— Hiszen téged Parmezán-utca 21. a. alá hívtak, én pedig 21. b. alatt laktam.

— Mi különbség a kettő közt?

— Az két különböző ház.

— Hát az a. nem azt jelenti: alatt?

— Nem bizony.

Tekintetes és tudós Bóka Sámuel úr arca elsötétült, mint vihar előtt az ég. Majd hirtelen lesujtott villama.

— Távozz, távozz! Ha a tükröt nem te küldted, ha a görög költők királyának legrégibb kiadását nem te bírod, nem vagy te az isteni Phidiász felséges Vénuszának imitációja: nem vagy te klasszikus asszony, csak hitvány földi porból összegyúrt lény, ki nem vagy méltó az én hellén szívem szerelmére. Óh drága könyv, hogy kellett téged feláldoznom egy klasszicizmus nélkül való nőért!... És ti elvesztett csókok, melyeket egy hellén szellemtől nem ihletett ajakra nyomtam! .. Bocsássatok meg halhatatlan Istenek és ne vigyetek bünmért a Tartaruszba...

Hiába próbálta az asszony megengesztelni tekintetes és tudós Bóka Sámuel urat, el kellett hagynia házat. Bóka Sámuel úr pedig csakhogy minél kevesebbet kelljen kilépni szobájából, melyen kívül föld, ember és minden barbár, lemondott tanári állásáról. Nem létezett rá nézve semmi a külvilágból, sem az eredeti Vénusz imitáció s a másik sem, kitől már kétszer vált el. Egyiket sem sajnálta. De ha néha a görög klasszikusokban áldozatokról olvasott, melyeket szerelmes férfiak hoztak kedveseiknek, keserűen sóhajtott fel:

— Micsoda a ti áldozatok az enyémhez képest?! Én egy antik Homéroszt áldoztam fel egy klasszicizmus nélkül való asszonyért!... Egy antik Homéroszt!...

Szarka Lajos.

Emlékezés.

*Fatornyú templom kiseded csarnokából,
Hová búcsúzni tér a napsugár,
A mozdulatlan csöndes félhomályból
Egy édes emlék vissza-vissza jár...*

*Magával hozza hervadó virágok
Múltról regélő édes illatát,
A rég szétfoszlott dőre gyermek álmok
Megsiratott, elpártolt mámorát.*

*Még most is látom álmodó szememmel,
A mint meghajtod barna szép fejed,
Megloptam újra ajkad suttogását,
S én is hívőn imádkozom veled...*

*És vissza cseng a reszkető zsolozsma,
Szívembe megtér csöndes áhítat -
Szétfoszlott álmok könnye égeti
Hazug mosolytól fáradt arcomat...*

Horváth Tibor.

Ifjúsági politika.

Eszkendők leforgása alatt nem zajlott le más kor meglehetősen csendes ifjúsági életünkben annyitkos és nyílt küzdelem, egyéni és pártérdek, magasabb és alacsonyabb szempontok és törekvések összeütközéséből származó harc, mint a hátunk megett álló két hónap folyamán. A küzdelmeknek rejtett rugóit, indokait keresgetni, a nyilvánvalókat és ismerteket sorba szedni, egyrészt hosszadalmas dolog volna, másrészt pedig a könnyen hevülő szívekben égő tüzet még nem fedi annyi hamu, hogy tanácsosnak látszanék azt kiméletlenül bolygatni. Nem sok idő múlva talán már nyíltan és a tárgyilagosság megsértése nélkül szólhatunk ezekről a dolgokról. Ám az is meglehet, hogy egy könnyű és váratlan szélroham elegendő, hogy a hamvadó tűz lobogó lángra kapjon és ott kezdődjék minden, a hol félbeszakadt.

Isten mentsen tőle, hogy így legyen. A ki a lefolyt harcok után sem kíván pihenést és gyümölcsöző munkás napokat, magára vessen követ, ha a még ránk váró nyolc hónap is a letelt kettőhöz lesz hasonlatos. Pedig úgy érezzük, hogy még nagyon sok ellentét vár elsimításra és a jogos kívánságok egész halmaza kielégítésre. Kétségtelen, hogy a történeteket egy csapásra nem létezőkké tenni nem lehet. Nem pedig különösen akkor, ha ez csak egyeseknek és nem az egész debreceni ifjúságnak egyetértő törekvése.

Bizonyos, hogy ettől az örvendetes egyetértéstől talán sohasem voltunk távolabb, mint éppen most s nem a legkönnyebb, de nem is a leghálásabb feladat a módokat és eszközöket keresni, melyek a két hónapi küzdelem alatt a végsőig kielégedett ellentéteket, egymást kizáró célokat és törekvéseket közelebb hozhatnák egymáshoz. Jó magam is hiába próbálgatom, nem tudok a történetekről a békülékenység és engesztelődés hangján szólni. Irtózom az eddigieknek folytatásától, aminthogy sohasem voltam barátja az elkeseredett és félrevezetett pártküzdelmeknek, de lehetetlen, hogy a még nyílt és sajgó sebeket titkolgatással próbáljuk gyógyítani. Jobb nyíltan és tartózkodás nélkül tisztázni a dolgokat, még ha azok egyesekre vagy pártokra nézve feszélyezők és kellemetlenek is, mintsem hogy a takargatással még kellemetlenebb félremagyarázásokra és mende-mondákra szolgáltatassunk alkalmat.

A színpalak megett lejátszódott jeleneteket jöllehet a küzdelmek titkos okai legtöbbször azokból pattantak ki, ne emlegessük; nem olyanok, hogy a toll önkénytelen elcsuszamlása nélkül lehetne róluk szólni. Akárhogy és mint van a dolog az az egy kétségtelen, hogy — sajnos — nem mindig a nyílt és egyenes szívvel küzdő ifjúsághoz illő indokok szolgáltatták a harcok gyújtó anyagát. Már maga az az egy körülmény is nagyon elszomorító és alkalmas arra, hogy kétségeket támaszson bennünk a jövő iránt. Ha már most is alkudozunk a kedvezőtlen körülményekkel, ha már most is félünk a lelkünk által diktált igazságnak bátor szolgálatától s hajlandók vagyunk úgy gondolkozni, hogy a hol a hatalom és a többség, ott a boldogulás lehetősége is, az idők folyamán odáig jutunk, hogy férfikorunkban már talán elalkudni valónk sem marad.

A másik nem kevésbé szomorú tény az előbbinek következtetése és ez az, hogy jöllehet az ifjúság alkotmányos küzdelmeiben, a mindnyájunkat egyformán érdeklő kérdésekben, még a pártszempontoknak sem volna szabad érvényesülni, mégis az történt, hogy a pártszempontok mellett személyi ellentétek is vegyültek a harcba. Pedig ennél nincsen kárthatandóbb dolog. Ha egyszer a személyi ellentétek és érdekek ejtik hatalmukba a lelkeket s az általuk keltett szenvedélyek irányítják a cselekedeteket, vége a tiszta látásnak s az érdek nélküli igazságok diadalának. Eljutottunk odáig, a mire talán példa soha nem volt a debreceni ifjúság életében, hogy

az egyik ifjúsági egyesület kitalált és kihegyezett okok alapján kizárni készült kebeléből egy tagját, a ki egy másik nem kevésbé tekintélyes egyesületnek vezetője, elnöke. Közgyűlésen, napilapokban tárgyalták és hirdették a dolgot a végsőig fokozva a két ellentétes táborban az elkeseredést. E lap hasábjain nagyon nehéz úgy szólni a dologról, hogy az egyoldalúság és személyes elfogultság vádját elkerülhessük; de nyíltan, tartózkodás nélkül mondjuk ki, miszerint nem tudjuk eléggé kárhoz-tatni a dolgoknak idáig történt elfajulását.

Nem akarjuk itt erősebben megvilágítani ezeket a dolgokat, félünk, hogy a világosság sokakra árnyékot vetne, másrészt pedig úgy gondoljuk, hogy a J. S. E. vezetője, maga sem kételkedik benne, hogy legalább egyidőre eljátszotta a debreceni ifjúság vezetésére való jogosultságát, említett eljárásával, melyben kétségtelenül több volt a rosszakarát, mint a félszegség és meggondolatlanság. Az utóbbiak még menthetők, vagy megbocsáthatók, ám a rosszakarát sehogysem illik egy tiszta célok körül forgó ifjúsági politikához.

Ezekről elég ennyi. De van még egy dolog, ami gondolkozásba ejt bennünket s amit nyugodt lelkiismerettel nem hagyhatunk szónélkül. Ugy tesszik nekünk, hogy a debreceni ifjúság egy része, az előzmények után nehezen hisszük, hogy nem a többség, eldobta magától az önálló gondolkozásnak, kezdeményezésnek és cselekvésnek szabadságát. Lehet, sőt valószínű is, hogy ez a természetellenes állapot csak ideig-óráig tart, de következményei így is, még sokáig fogják éreztetni áldatlan hatásukat. Annál szomorúbb ez, mert az csak lehetetlen, hogy a debreceni ifjúság olyan lelki szegénységben szenvedne s annyira nélkülöznél az életrevalóságot, hogy rajta kívül álló tényezőktől várná a szabadító eszméket. Arra, hogy mások is támogassanak bennünket, nagyon szokszor szükségünk van, de olyan gyámoltalanok és tehetetlenek nem vagyunk, hogy még a gondolkozást is mások végezzék helyettünk.

Nagyon sok mondani valónk lenne még. Hagyjuk jobb időkre, amikor az elméket a bírálat gyakorlásánál nem a felzaklatott szenvedély, de a józan és higgadt meggondolás fogja vezetni. — Amiket, bár töredékesen és hiányosan, fentebb előadtunk, szükségesnek tartottuk a magunk múlt és jövőendő álláspontjának megvilágítására és igazolására.

Millotay István.

Két levél.

I.

*Egy kis faluból
Levelet kaptam.
Tudj' Isten miért? —
De megsirattam.*

*Szerelmetesen
Volt pedig írva,
Mégis azt hittem,
Az visz a sírba.*

*Igaz, a levél
Legvégén az volt:
— Egy zsidó ember,
Meggért egy asszonyt...*

II.

*Egy kis faluból
Levelet kaptam.
Olvastán majdnem
Dalra fakadtam.*

*Nem volt az írva
Sok szerelemmel,
Mégsem birtam voln'
Szörnyű kedvemmel.*

*Hírül mindössze
Csak annyit adott:
— Egy zsidó ember,
Kosarat kapott...*

Ifjúsági élet.

A Joghallgatók Segítő Egylete viharos gyűlést tartott e hó 5-én Nagy Sándor jh., a Magyar Irodalmi Önképző Társulat elnökének az egyletből való kizárása tárgyában. Okot szolgáltatott erre az a magaviselet, melyet Nagy Sándor az egylet tisztikarának választása alkalmával tanúsított, a mely, a vád szerint, nagys. Ozory István dr. dékán, az egylet felügyelő tanárára nézve sértő volt. E viselet miatt Nagy Sándor már a gyűlés előtt altörvényszék elé volt állítva, akkor dr. Ozory István kívánságára az eljárást ellene beszüntették. A J. S. E. választmánya azonban felújította a dolgot s azon kérdést terjesztette a közgyűlés elé, hogy Nagy Sándor ellen az egylet felügyelő tanárával szemben tanúsított magaviselete miatt megindíttassék-e becsületszék előtt az eljárás, vagy sem. 82 szavazattal 59 ellenében, az első ment keresztül. Nagy Sándor hívei felebbezést akartak benyújtani a határozat ellen, de mivel dr. Ozory István dékán úr azon felvilágosítást adta az azt benyújtó küldöttségnek, miszerint a határozatot vissza fogja vonatni, felebbezéssel nem éltek. E hó 12-én aztán a határozat hozói saját határozatukat csakugyan egyhangúlag visszavonták. Különben a J. S. E. válság előtt áll, a mennyiben Ozory elnök a határozatot visszavonó gyűlésen levélbelileg bejelentette lemondását. Az ellenpárt nem szólt a dologhoz, a saját pártja azonban a lemondást nem fogadta el s felkérték állásában való megmara-

dásra. Ifj. Ozory István még hivatalosan nem nyilatkozott, de mint hirlik, lemondása mellett megmarad.

A M. I. Ö. T. e hó folyamán három rendes és egy rendkívüli gyűlést tartott. A november elseji gyűlésen Gottlieb Márton Arany: Szondi Drégelben c. költeményét szavalta középsikerrel, míg Dózsa Jenő Petőfi: Kont és társai c. költeményét adta elő hasonló eredménnyel. Felolvasást Csernátornyai Kálmán tartott, ki »Kellemes meglepetés« című tárca novelláját olvasta fel, melyért a társulat jegyzőkönyvi köszönetet mondott. — A nov. 8-iki gyűlésnek tulajdonképeni tárgyát Milotay István azon helytelen eljárással kapcsolatos indítványa képezte, melyet a J. S. E. választmánya tanúsított Nagy Sándor, a társulat elnökével szemben. Milotay indítványát a társulat a legnagyobb lelkesedéssel tette magáévá, a míg egyfelől rosszalását fejezte ki a J. S. E. választmányának eljárása felett, másrésről Nagy Sándor elnök iránt feltétlen ragaszkodása és bizalmának adott kifejezést. Ez ügygyel kapcsolatban jegyzőkönyvileg fejezte ki háláját, tiszteletét a társulat felügyelő tanára: Ferency Gyula dr. iránt is. Az indítványok elfogadása után Dobra Jenő szavalta el középsikerrel Ábrányinak: »Mi a haza?« c. költeményét; azzal a 150—200 tagból álló gyűlés lelkes hangulatban szétozlott. — A 15-iki gyűlésen Nagy Zoltán Cinka Panna, Piros rózsza c. költeményeit olvasta fel, melyet a szerző átadott a társulatnak bírálatra. Füzessy Géza M. Kovács Gyulától folytatta felolvasását. — A rendkívüli gyűlést nov. 9-én tartotta a társulat. Egyetlen tárgya a versenyszavalt volt. A komoly szavalt tárgyánál Milotay Istvánnak »Csokonairól« c. pályanyertes ódája volt kitűzve; a vígszavaltati versenynél a költemény megválasztása szabadtetszésre volt bízva. Komoly szavaltban hatan versenyeztek, kik közül a 10 koronás díjat Kiss Pál nyerte el, míg Reke Kálmán és Kincses László dícséretben részesültek. A vígszavaltatra kitűzött 10 koronát, mint egyetlen jelentkező, Baróthy István kapta.

A hittanhallgató ifjúság köréből. A hittanhallgatók becsületszéke e hó 8-án alakult meg. Rendes tagok lettek, a negyedévről: Ujlaky Miklós, Szeremley Gyula; 3-ad évről: Kövér Árpád, Kiss László; 2-od évről: Papp László, Erdei Károly; 1. évről: Tóth Sándor, Létay Menyhért. Póttagok: Csépké Elemér 4 th., Kónya Gábor 3 th., Varga Jenő 2 th., Makay Kálmán 1. th. A Hittanhallgatók Segítő-

Együletének tisztikara is megalakult. Elnök: Görömbey Péter szénior; alelnök: Harsányi Pál esk. felügyelő; jegyző Kövér Árpád; pénztáros: Erdei Károly; ellenőr: Kun Szabó Gyula; választmányi tagok: a 4-ed évről Csépké Elemér, Sélley László; a 3-ad évről: Kónya Gábor, Kiss László; a 2-od évről: Papp László, Kiss Károly; 1-ső évről: Juhász Imre, Miszty Mihály. Mozgalom indult meg körükben a specifikáció eltörlése iránt is, azonban az ifjúság a már évekkal elébb egyszer sok kellemtlenséget okozó eszmét és indítványt — nagyon helyesen — elvetette.

Tanári székfoglalók. Jászi Viktor dr. akadémiai, Szeremley Béla dr. középiskolai, Barcsa János tanítóképezdei újabban választott tanárok e hó 15-én tartották meg székfoglaló értekezéseiket. Jászi dr. a főudvarnagyi hivatalnak a királyi ház tagjaival szemben gyakorolt bíraskodásáról értekezett, Szeremley Béla az ó-kori görögök vendégarátságát ismertette, Barcsa János a protestántizmusnak a magyar irodalomra való hatását mutatta ki. A székfoglalók megtartása után Kiss Áron püspök beiktatta állásukba az új tanárokat Jászi drt Kérészy Zoltán dr. akadémiai, Szeremley Bélát Sinka Sándor gimnáziumi, Barcsa Jánost Kovács Lajos tanítóképezdei igazgató üdvözltek. A főisk. énekkar két számmal szerepelt a beiktatón. Este 52 terítékű társasvacsorát adott a tanárikar a beiktatottak tiszteletére, melyen Kiss Áron püspök, Dégenfeld József gróf s közéletünk számos kitűnősége is megjelent. Az ifjúság életében nagy jelentőségű e beiktató azért, mert e társasvacsorán hivatalosan vett részt az ifjúság is s ezzel kifejezést nyert és erősödött a tanárkar és ifjúság közt fennálló szeretetteljes benső viszony.

Csokonai emlékünnepe. A M. I. Ö. T. f. hó 16-án, Csokonai születésének évfordulóján Csokonai ünnepet rendezett a következő műsorral: 1. A reményhez. Énekelte a főisk. Énekkar. 2. Megnyitó beszéd, Ferenczy Gyula dr.-tól. 3. Csokonairól. Írta: Milotay István, szavalta: Kiss Pál. 4. A tihanyi echó. Előadta a főiskolai Énekkar. 5. Csokonai, mint Petőfi elődje. Felolvasta Szarka Lajos. 6. Részlet Csokonai Dorottijából. Szavalta: Baróthy István. 7. A csikóbőrös kulacshoz. Énekelte a főiskolai Énekkar. Az ünnepélyen megjelent közönség a főiskola dísztermét zsufolásig megtöltötte.

Népies protestáns estélyek. Múlt számban már megemlékeztünk arról, hogy a Hit-

tanszaki Önképző Társulat elhatározta, miszerint a művelt közönség számára a főiskola dísztermében protestáns estélyeket fog rendezni; az első okt. 31-én meg is tartotta. Most mozgalmat indítottak, hogy a nép számára is tartassanak ilyen felolvasó-estélyek a városi iskolákban. Ennek megengedéseért már megkeresték úgy a tanárkart, mint az egyháztanácsot. Reméljük, hogy egyik helyről sem gördítenek akadályt azon nemes törekvés elé, hogy a hittanhallgató ifjúság a nép alsóbb rétegeiben is erősítse a magyar kálvinista érzést.

A J. S. E. felolvasó estélye. A Joghallgatók segítő egylete nov. 9-iki felolvasó estélyét a következő műsorral tartotta meg: 1. Nyitány. A Magyar testvérek zenekerától. 2. Megnyitó beszéd, tartotta ifj. Ozory István. 3. Kiss József: Tüzek. Szavaltá Pirkler Ernő. 4. Csárdajelenetek. Hegedűn játszottá Veszprémi Andor; zongorán kísérte Welin Sándorné. 5. Költemények. Felolvasta Kún Béla. 6. A Bakonyból. (A szent-gáli királyi vadászokról.) Eötvös Károly előadása. 7. Magyar dalok. Énekelte Szabó Margit. 8. Rákóczy-induló. Játszotta a Magyar testvérek zenekara. A felolvasó estély összes jövedelme 752 korona volt, melyből a tisztajövedelem 372 korona.

A Főiskolai Énekkar ünnepélye. A főiskolai énekkar e hó 18-án boldog emlékeztű Vajdai Nagy Lajos és neje Dobozy Erzsébet kegyes alapítói emlékeztére gyászünnepélyt rendezett, melynek műsorát itt adjuk. 1. Gyásznének. Mácsai átiratában. 2. Megnyitó beszéd. Tartotta Csiky Lajos felügyelő tanár. 3. Beteg leány. Egressi Bénitól. 4. Honvágy. Heimtől. 5. Magyar népdalok. Horváth Fábiántól. 6. Rákóczy a határon. A főisk. énekkar 1902. évi Kövesdy-pályázatán 400 koronával jutalmazott pályamű. Szövegét írta Endrődi Sándor. Zenéjét szerzette Lányi Ernő. A zártkörű ünnepélyen csak az alapítók vettek részt.

Ozory István lemondása. Lapunk zárta-kor vettük a hirt, hogy a J. S. E.-nek elnöke, ifj. Ozory István a nov. 18-iki választmányi gyűlésen állásától való megválását véglegesen bejelentette. Nem mulaszthatjuk el, hogy bizonyos sajnálkozásunknak ne adjunk kifejezést ez alkalommal, mert hiszen tagadhatatlan, hogy elnöki működésének voltak oly ténykedései, melyek a jogász ifjúság javát célozták, azt már eddigelé is előmozdították, melyekért e helyen is köszönet. De másfelől megnyugvás tölt el bennünket, mert reméljük, hogy távozásával ismét visszatér ifjúsági életünkbe az a

béke, melynek megzavarodása nevével is kapcsolatos, melynek visszatérése érdekében állásától megvált. Az új elnök-jelölt: Barabás Andor 4. jh. személye és egyénisége kész biztosítékot nyújt nekünk erre nézve, annnyival inkább is, mert Barabás Andor az ifjúságnak közös és egyetlen jelöltje. A választmány különben továbbra is megmarad.

Küldöttség Thaly Kálmánnál. Megemlékeztünk már arról, hogy az akadémiai ifjúságnak az oratóriumi emléktábla felállítását kérő folyamodványát a tanárkar magáévá téve terjesztette az igazgatótanács elé. Jóllehet azonban, hogy a kérés nemcsak az ifjúságé, de a tanárkaré is volt, az igazgatótanácsban mégis elakadt. Ebből kifolyólag, élén Nagy Sándorral, küldöttségileg kereste fel az ifjúság az egyházkerületi gyűlések alkalmából Debrecenben levő Thaly Kálmánt, továbbá Mezőssy Béla és Madarász Imre képviselőket s felkérte őket, miszerint hatnának oda az egyházkerületi gyűlésen, hogy tanárkar és ifjúság közös óhaja, az emléktábla elhelyezése valósítható legyen. Thaly Kálmán és barátai, míg egyfelől azon véleményüknek adtak kifejezést, hogy lehetetlen, miszerint ily nemes és hazafias törekvés elé gát vettessék, másfelől támogatásukat megígérve, az oratóriumi emléktábla felállításának engedélyezését biztosnak mondták.

Fazekas-ünnepély. A magyar irodalmi önképző társulat már rég elhatározta, hogy a Ludas Matyi híres szerzője, Debrecen jeles költője: Fazekas Mihály sirját emlékoszloppal jelöli meg. Az emlékoszlopra közadakozásból eddig mintegy 750 korona gyűlt össze, mely összeg még mind nem elég a terv megvalósításához. Mivel újabb önkéntes adományok már nem igen érkeznek a felhívások dacára sem, s mivel az irodalmi társulat nem akarja már tovább halasztani az emlékoszlop felállítását, legújabban úgy határozott, hogy a hiányzó összeget mérsékelt díjú felolvasó estély útján fogja összehozni. A december közepén tartandó felolvasó ünnepélyre már megindultak a készülődések. A gazdag műsor előre is biztosítja az est sikerét. Az emlékoszlopot különben tavasz fordultával szándékozik felállítani a társulat. Előre is felhívjuk az ifjúság figyelmét ez ünnepélyre, melynek műsorát, — azt hisszük — már jövő számunkban közölhetjük.

Debreceni gyorsírók Budapestén. Az országos magyar gyorsíró egyesület e hó végén tartja országos őszi versenyét. A versenyen a debreceni gyorsíró egyesület két kiküldöttel vesz részt. Hogy kik lesznek a kiküldöttek, még nem állapította meg az egyesület; a választás Madai Pál, Szánthó József és Vízváry István közt történik.

Sport.

A sakkverseny eredménye. F. hó 16-án ért véget a főiskolai hallgatók élénk érdeklődéssel kísért sakkversenye. 16 akadémiai hallgató mérte össze erejét az elme e nemes sportjában és így mindenkinek 15 játékot kellett lejátszania, a melyek között vannak határozottan magas színvonalú, elméletileg kifogástalan játszmák, melyek díszére váltak volna bármely versenynek. A verseny eredménye a következő: 1. Spitz Dezső 15, 2. Móga Lajos 14, 3. Grünvald Z. 12, 4. Peley J. 10, 5. Lovász B., Kassay F. I. 9, 6. Jakobovics J. 8 $\frac{1}{2}$, 7. Goldmann M. 8, 8. Balog J., Bocán E. 6. 9. Forberger B. 5 $\frac{1}{2}$, 10. Székely A. 5 megnyert játékkal. A három első értékes emléktárgyat kapott. Köszönet és elismerés illeti meg a Jogász és tisztviselő kör vezetőségét, a terméknek a verseny idejére való átengedéseért. Az akadémiai ifjúság különben a jövő év elején még egy nagyobb szabású versenyt fog rendezni.

A magyar imperiálizmus és a diák turistaság. A magyar imperiálizmus eszméje az újabb társadalmi és nemzetiségi áramlatok szülöttje. Célja: a magyar faj összes szellemi és anyagi erejének kifejlesztése s ez alapon a magyarság feltétlen uralmának végleges megállapítása.

Csak egy pillantást kell vetni a nemzetiségek közé beékelte magyarság sorsára, azonnal meggyőződhetünk, hogy ez eszme mellett annak teljes diadalra juttatásáért küzdeni, nemcsak az arra első sorban hivatott köröknek, de mindenkinek, köztük a magyar ifjúságnak is hazafiui kötelessége.

Pedig a magyar ifjúságban nem él, nem munkál kellő erővel ez eszme. Oka az, hogy a legtöbb magyar ifjú nem közvetlen tapasztalatból, a teljes szomorú valóságnak megfelelőleg, hanem csak a könyvek és hírlapok vázlatos előadásaiából ismeri a nemzetiségek aknamunkáját, már pedig a ki csak az utóbbiakból merít tájékozást, de különben minden oldalról szinmagyar lakossággal van körülvéve; nem tudhatja, nem érezheti eléggé soha a nemzetiségek pusztító munkáját s annak végzetes következményeit.

Hogy az eszme teljesen áthathassa az ifjúságot, ahhoz a viszonyoknak a maguk valóságában való közvetlen szemlélete szükséges. Ez pedig főleg az ifjúság, különösen pedig a felsőbb tanintézetek ifjúsága körében nagyon is elhanyagolt diák turistaság meghonosítása által lehetséges.

A nyáron beutaztam Erdélyt. Csak úgy gyalogosan. Utamban több ifjúval találkoztam, kik az ország különböző vidékeiről utra keltek, hogy a

valóságban lássák a hazai, a nemzetiségi viszonyokat. De bizony ezek között nem volt akadémiai, vagy épen egyetemi hallgató egy sem, holott míg ők testi és szellemi nagyobb fejlettségüknél fogva egyfelől jobban bírják az utazással járó fáradságot, másfelől több oldalról bírálhatnák a látottakat, mélyebben betekinthetnének a dolgokba, szélesebb körű tapasztalatokat szerezhethetnének s azokat áldásosan is érvényesíthetnék a magyar faj érdekében.

Karoljuk fel azért a diák turistaságot, hogy e révén megismervén hazánk nemzetiségi viszonyát a maguk szomorú valóságában, elvessük már végre magunktól a járványként terjedő közönyt s lelkes bajnokai legyünk a magyar imperiálizmusnak.

Ezt kívánja tőlünk — fajunk jövője.

Csáthy Dezső.

Különlélek.

Színészek és szerzők. A Figaró érdekes dolgokat ír arról, hogy Ibsen és Björnson hogyan nézi végig darabjainak a próbáját. Björnson minden próbán ott van s megköveteli, hogy a színészek kezükben tartsák a szerepet, mert szent hite, hogy szerepet tanulni csak a színpadon lehet, otthon nem. Mindenre nagyon ügyel és megköveteli, hogy utasításait mindenben kövessék s darabjait csak a 25-30-ik próba után engedi előadni. — Ibsen némán hallgatja végig az első próbát s mind följegyzi kifogásait. A próba után átadja följegyzéseit a rendezőnek. Másnap a színészek természetesen megint úgy játszanak, mint az első próbán s Ibsen ismét följegyzi, de akkor már így szól a rendezőhöz:

— Azt hiszem, a tegnapi próba után írott jegyzetemet elvesztette. Megtettem önnek azt a szívességet, hogy másodszor is följegyeztem kifogásaimat.

A harmadik próbán Ibsen ismét csak azt tapasztalja, hogy a színészek semmibe sem veszik utasításait. Ekkor a próba után így szól a rendezőhöz:

— Ezek a hölgyek és urak egy idegen ember darabját adják; az én jelenlétemre tehát semmi szükség.

És nem is megy el többé se a próbákra, se az előadásokra.

Debreceni Gyorsíró. A gazdag és változatos tartalmú Debreceni Gyorsíró 1. és 2-ik száma a napokban jelent meg. Szerkesztője Madai Pál. Az évente 10 számban megjelenő lap előfizetési ára 2 korona. Felhívjuk rá a gyorsírás iránt érdeklődéssel viseltetők figyelmét e helyen is.

Révai Kalendárium 1903. A népszerű Révai Kalendáriumnak 1903. évre szóló folyama megjelent. A naptár, amellet, hogy a magyar irodalom legkiválóbb műveinek legteljesebb foglalatját adja, irodalmi kérdéseket is tárgyal s elbeszéléseket is közöl. Az ismeretterjesztő cikkek nagy sorozata mellett Jókai, Mikszáth, Eötvös K. és Sipulusz elbeszélései gazdagítják a naptár tartalmát. Igen szép irodalomtörténeti cikkek vannak benne Rákosi-Sipulusz, Jókai, Falk Miksa, Eötvös K., Mikszáthról. — A Révai Kalendáriumot ingyen kapja meg bárki, aki a Révai testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságához (Budapest, VIII., Üllői-út 18. fordul.

Alapított 1805.

Csáthy Ferencz

bel- és külirodalmi

könyv-, zenemű- és papirkereskedése
DEBRECZENBEN,

== II. kerület, Egyháztér 2-dik szám alatt ==
(a nagytemplomnál.)

Ajánlja dús raktárát a tudomány minden ágából, minden nyelven

könyvkereskedését

az irodalmi téren előforduló jelenségek gyors megszerzésére.

Megrendelések árfelemelés nélkül a leggyorsabban s pontosan eszközölködnek.

A legújabb és legkedveltebb **zeneművek nagy raktára**, zeneművek kívánatra megtekintésül is küldetnek.

Lombfűrészeti minták és deszkák dús raktára.

Végre 10,000 kötetből álló magyar és német **kölcsön-könyvtárát** legillőbb árak mellett. E tekintetben kellő felvilágosítást nyújt a kölcsön-könyvtár jegyzék.

Legalkalmasabb és leghasznosabb ajándék.

PAPIRKERESKEDES

ÉS

KÖNYVKÖTÉSZET.

Sötét kamra díjtalan használatra.

Ts. ék árjegyzéket kérni.

A tanuló ifjúságnak 5% engedmény.

Szolid szabott árak!

Az ifjúság részére

legújabb divatú

kalapok, czilinderek,

chikkes nyakkendők,

— fehéreneműek, —

legjobb gyártmányú

budapesti cz pők,

keztük és hárisonyák, sétabotok és esernyők, pénz-, szivar- és cigaretta-tárczák

legnagyobb választékban kaphatók:

Fekete Jakab

uri divat és kalap gyári raktárában

DEBRECZEN, Főter, Kistemplom mellett.

— Az ifjúságnak 5% engedmény —

Szolid szabott árak!

BÁN KÁLMÁN

fűszer-, bor- és csemege-kereskedése
Egyháztér, a collegium mellett.

Ajánlja az őszi idény beálltával dúsán felszerelt

fűszer és csemege raktárát.

Különösen ajánlja a tanuló ifjúság részére naponta friss érkezésű

hideg felvágottait,

— halait —

és más különlegességeit.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.

A nagy érdemű közönség becses

— pártfogását tisztelettel kéri —

BÁN KÁLMÁN